

lige Stand, og dens Forhold til Menigheberne skal undergaae en mere eller mindre gennemgribende Forandring. Lad os erindre — det er ingen Dom, jeg her udtaler, det er en factist Tilstand, jeg minder om — den naturlige Kjendsgjerning, at de fleste danske geistlige Embedsmænd have været vante til at søge Ly hos Kongemagten. Det er en fra Reformationstiden nedarvet, en traditionel Anstuelse, og det er ikke ved et Paragraphord i Grundloven, at man lærer, at Forholdene grundigt ere forandrede, at man ikke længere maa stille Fordringer til den constitutionelle Konge, som, tildeels i det Mindste, kunde stilles til den absolute Konge, Fordringer, som den constitutionelle Konge ikke kan og ikke vil fyldestgjøre. Man maa vel erindre, at Opgaven for Ordets Tjenere netop er at vinde det rette Forhold til Menigheden i kirkelige Forhold og i kirkeretlige Anliggender, i et videre Omfang, end det var Skik og Brug eller det vel kunde være Skik og Brug under den gamle Tingenes Tilstand. Det kan ikke forundre Noget, at der skal gaae Tid hen, inden Anstuelserne derom modnes, modnes ikke blot for Geistlige men og for Rægmænd. — Her være det mig tilladt i al Korthed at tage et Forbehold med Hensyn til min egen Opfattelse af nogle af de herhenhørende Spørgsmaal. Jeg er saa langt fra at misbillige, at der i dette Anliggende er fremkommet en Fælledsudtalelse fra Rigets 6 Biskopper, at jeg glæder mig over, at dette er skeet. Jeg glæder mig over, at aandelige Røster netop i et Forhold som dette ikke have holdt sig tilbage, men ere traadte offentlig frem. Nu ville maastee Mange mene, at denne Fælledsudtalelse finder sin forklarende Commentar i et Skrift om den danske Folkekirk fra en høit begavet Mand, som har min udeelte Høiagtelse, men som er hævet over min Røst: Sjællands Biskop. Fordi jeg i det Væsentlige deler den Opfattelse af Grundlovens § 75, som er udtalt i denne Fælleserklæring, derfor vedkjender jeg mig ikke de videregaaende kirkeretlige Anstuelser, som i det nævnte Skrift ere udviklede, men som ligge udenfor det Spørgsmaal, jeg her har talt om. Det er saa sædvanligt, at man, fordi man er enig i visse Stykker med en fremragende Mand,

uden Videre ogsaa i andre Stykker bliver erklæret for en Tilhænger af en saadan Mand og andre Anstuelser, at det forhaabentligt ikke kan kaldes ubeskedent, at jeg ved denne Leilighed i Forbigaaende tager dette Forbehold. — Utsaa jeg finder det saare begribeligt, at der skal Tid til, inden Folkekirkens Forfatning kan blive ordnet ved Lov; men en Vedtagelse af en Lov, som maatte for Rigsdagens Vedkommende med Sandhed kunne siges at være en bevidst Tilfidsættelse af Grundlovstilfagnet, derom vilde jeg sige, fra et constitutionelt Standpunkt sige: Det vilde være det farligste Skridt, der overhovedet kunde skee.

Jeg vender tilbage til mit Udgangspunkt; jeg finder, at denne Sag fortjener den aller alvorligste og allernøieste Undersøgelse, og lad mig sige, jeg troer, den fortjener ikke blot Thingets men ogsaa Regeringens og den høiærværdige Ministers alvorligste og allernøieste Overveelse. Der er under denne Sags Behandling fra forskjellige Sider her i Thinget slaaet paa, hvi det om, at Afgjørelsen mulig kunde blive lagt for os, ikke blot i Hensyn til en grundig Overveelse, men ogsaa under et Tryk af en særegen politisk Vægt. Jeg vil sige ganske frit og modigt, at, medens jeg nu for Diebliffet indtager det Standpunkt med Hensyn til Sagen, at jeg mener, at der bør gaae en nøie og omhyggelig Overveelse forud for, at man tager sin endelige Beslutning med Hensyn til denne Sag — i den Form, hvori Lovforslaget nu foreligger, kan jeg ikke stemme for det — saa vilde det unægtelig være Noget, som allernærest kunde gjøre mig til ubetinget Modstander imod den, dersom man i en saadan Sag, der berører de allerstøieste aandelige Livsnerver, vilde kjøre op med det grove Styks. (Hør!) Jeg slutter derfor idag med fuld Forventning om, i fuld Fortrøstning til, at den høiærværdige Minister vil gjøre det til Gjenstand for sin alvorligste — jeg kunde gjerne sige tungsindigste — Overveelse, om han, dersom den Bevægelse, som nu er begyndt, vedbliver, da virkelig vil fastholde Loven i en saadan Form og under saadanne Forhold, at det, der var begyndt i forsonlig Hensigt, tilsidt vilde gjøre Dødt værre, om han virkelig vil finde den